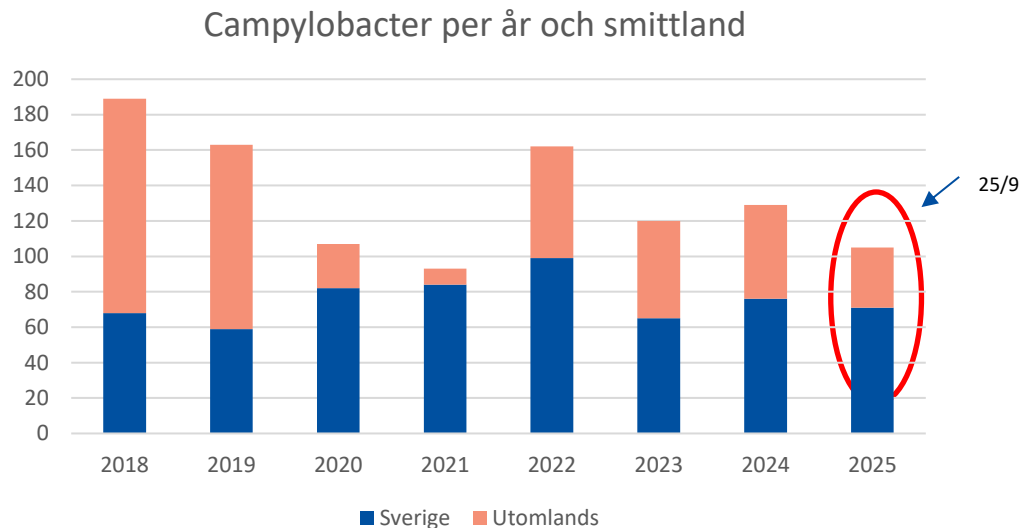

Tarmsmittor – statistik och smittspårning

Maria Marklund, smittskyddsläkare

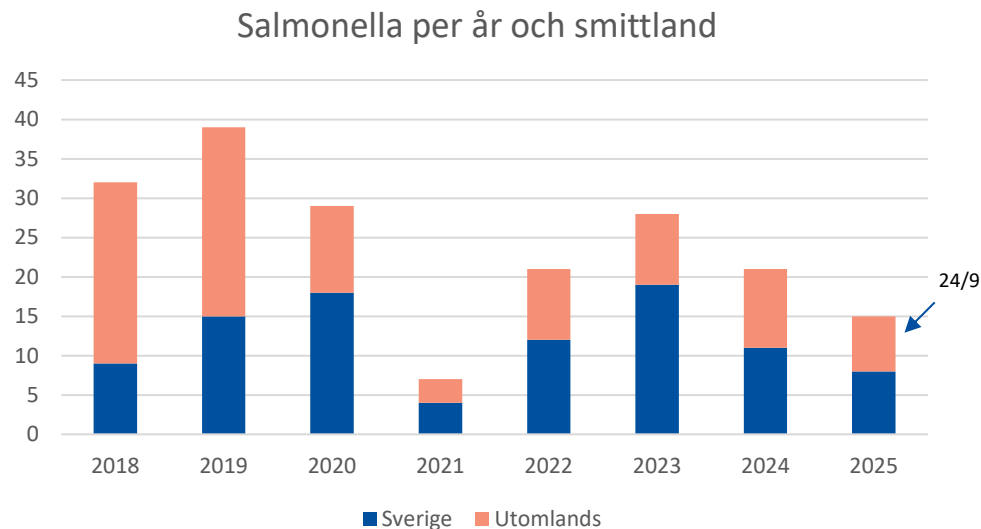
Campylobacter

Vanligaste smittväg –
färsk kyckling, fjällvatten,
opastöriserad mjölk.

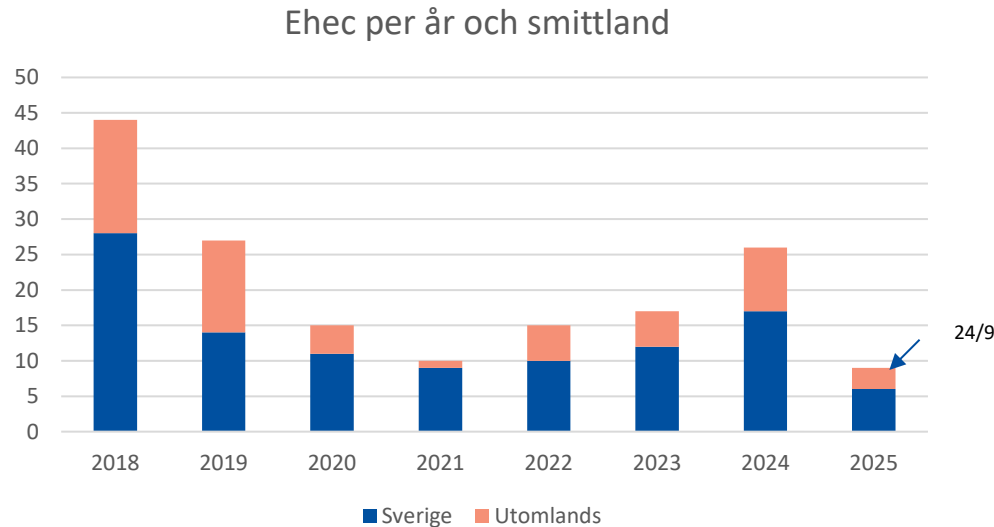
Säsongsmönstret för fall
smittade i Sverige är att
det är flest fall under
juli-augusti.

Salmonella

Smitta vanligtvis via förorenade livsmedel som kött, kyckling, ägg, frukt, grönsaker, nötter, kryddor. Kan också spridas från djur ex reptiler eller via småfåglar.

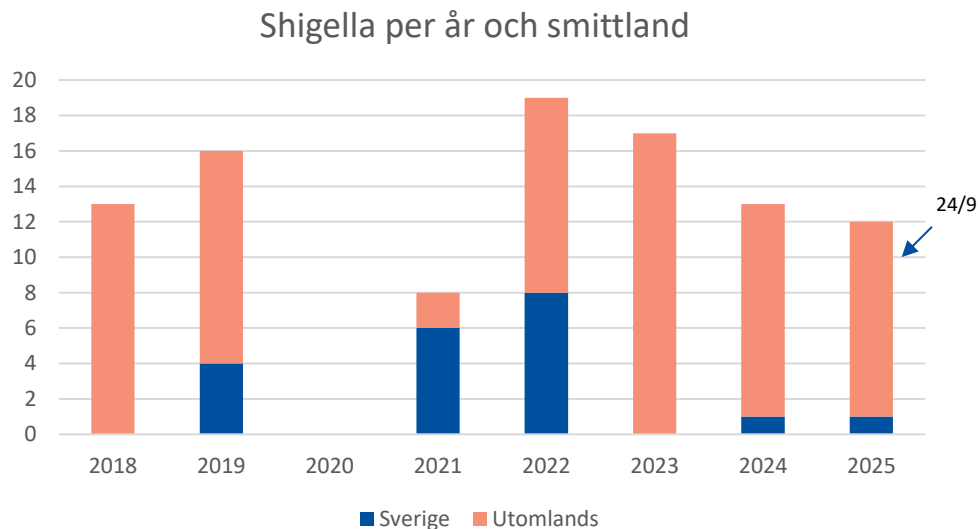
Ehec

Kan smitta från icke genomstekt kött, opastöriserad mjölk, grönsaker.

Kan också smitta via händer efter kontakt med ex kor, kalvar.

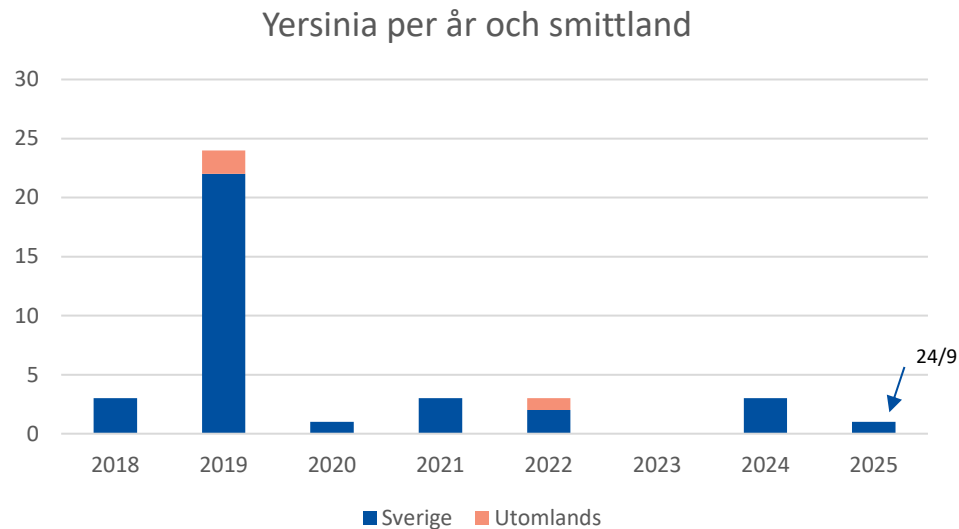
Shigella

Sprids främst genom smittad mat, till exempel grönsaker som vattnats med förorenat vatten.

Människan enda reservoar.

Yersinia

Vanlig smittkälla är fläskkött, men även andra livsmedel kan sprida smittan, till exempel opastöriserad mjölk och förorenat vatten.

På senare år har flera utbrott orsakade av färska grönsaker inträffat.

Bakgrund

Smittspårning av tarmsmittor (salmonella, shigella, yersinia, EHEC, campylobacter) har historiskt i Västerbotten utförts av Vårdhygien och senare Smittskyddet.

Behandlande läkare har alltid varit ansvarig för smittspårning enligt smittskyddslagen (3 kap §4).

Situationer förekommit med oklarhet ansvarsfördelning.

Förändrad analysmetod innebär mer medicinska frågor.

Förändrad rutin mars 2025

- Ansvarig läkare informerar om diagnos och svarar på medicinska frågor
- Ansvarig läkare beställer ev uppföljande prover
- Ansvarig läkare beställer prov på närstående vid behov
- Ansvarig läkare sjukskriver vid behov

- Ansvarig läkare smittspårar och gör klinisk anmälan i Sminet och ger förhållningsregler
- Smittskydd bevakar inkomna anmälningar med extra fokus inhemskt smittade.

OBS! Alltid viktigt att patientens telefonnummer finns i anmälan i Sminet

Smittspårning

Syfte att ge möjlighet till tidig upptäckt och behandling

Syfte att bryta smittkedjor

Syfte att hitta källan till smittan

Smittspårning och övriga åtgärder

Frågor till patienten:

- Ta uppgifter om arbete, skola, förskola.
- Fler sjuka i omgivningen?
- Resor inom och utom landet (resmål, arrangör, hotell, ut- och hemresedatum)?

Vid inhemsk smitta även:

- Hantering/intag av misstänkta livsmedel eller vatten (t.ex. från egen brunn eller i naturen)?
- Restaurangbesök?
- Djurkontakt?

Åtgärder:

- Prova kontakter med symtom.
- Vid misstanke om inhemsk livsmedelsburen/vattenburen smitta, samråd med smittskyddsläkare och kommunens miljö- och hälsoskyddskontor.
- Kontakta omgående smittskyddsläkaren vid misstanke om ansamling av fall.

Anmälan

Alla fall ska senast dagen efter diagnos anmälas till smittskyddsläkaren, enklast via www.sminet.se.

Exempel från smittskyddblad *Campylobacter* läkarinformation

Förhållning

Campylobacterinfektion, patientinformation

Smittskyddsläkarnas smittskyddsblad

Vad är Campylobacter?

Campylobacter är en bakterie som kan orsaka diarré, magsmärter, feber och ibland kräkningar. Tiden från det man smittas till man blir sjuk brukar vara 2–5 dagar. Symtomen går vanligtvis över inom en till två veckor, men bakterien kan finnas kvar i tarmen ytterligare några veckor. Infektionen läker i regel av sig själv.

Hur blir man smittad och när är man smittsam?

Bakterien smittar genom mat eller dryck som innehåller bakterien. Många djurarter, t.ex. fåglar, grisar, nötkreatur, hundar och katter, kan bära på campylobacter. Bakterierna dör vid upphettning, varför mat som är väl kokt, stekt eller grillad inte utgör någon risk. Tänk på att redan tillagad mat åter kan förorenas från t.ex. köksredskap och skärbrädor som inte är rengjorda. Djupfrysning minskar mängden bakterier men tar inte bort dem helt. Smitta från person till person är ovanligt.

Bakterien finns i tarmen och kommer ut med avföringen. Smittsamheten är störst vid diarré och minskar när symtomen avtar. Det är viktigt att du är extra noga med din hand- och toalett-hygien. Arbetar du inom vård/omsorg eller med livsmedel är det särskilt viktigt att du stannar hemma tills diarréerna har upphört och avföringen är normal. Detsamma gäller barn på förskola.

Genom att följa nedanstående förhållningsregler och hygienråd kan den som är besvärsfri oftast vara i arbete, skola eller barnomsorg.

Vad ska du tänka på för att inte smitta andra? Förhållningsregler och hygienråd.

- Du ska inte arbeta när du har diarré.
- Tvätta händerna ordentligt efter toalettbesök, innan du hanterar livsmedel och före måltid.
- Använd flytande tvål och egen handduk eller engångshandduk.
- Håll toalettstol och tvättställ rengjorda.
- Om blöjbarn är smittbärare, tvätta händerna noga efter blöjbyten. Håll skötbordet väl rengjort. Använda blöjor paketeras i plastpåse, som slängs med vanliga sopor.
- Du ska inte bada i pool/bassäng så länge du har diarré.
- Barn med diarré ska inte vara på förskola, men de kan som regel återgå till barnomsorgen när de är helt besvärsfria.
- Arbetar du med oförpackade livsmedel är du enligt europeisk livsmedelslagstiftning skyldig att omedelbart meddela din arbetsledare om din smitta.

Infektion med campylobacter är en så kallad allmänfarlig sjukdom enligt smittskyddslagen. Du är därför skyldig att följa de förhållningsregler din läkare ger dig och att medverka vid smittspårning som syftar till att hitta smittkällan eller andra personer som kan ha blivit smittade.

Du kan begära att smittskyddsläkaren i ditt län omprövar förhållningsreglerna. Innan en sådan prövning är klar måste du följa de regler som du fått.

Smittskyddets roll

Bevakar att kliniska anmälningar kommer in

Kontaktar/påminner behandlande läkare om behov

Önskar i vissa fall skicka enkät till patienten varför det är viktigt att vi har kontaktuppgifter

Stödjer behandlande läkare ex vid bedömning av när förskolebarn med EHEC kan återgå i verksamhet

Tar kontakt med miljö-hälsoskydd när behövt

Snabbt stöd

 smittskydd västerbotten

[Allt](#) [Bilder](#) [Nyheter](#) [Videor](#) [Produkter](#) [Korta videor](#) [Böcker](#) [Fler ▾](#) [Verktyg ▾](#)

 Region Västerbotten
<https://www.regionvasterbotten.se> · smittskydd

Smittskydd

Uppdrag och övervakning. **Smittskydd Västerbottens** huvuduppdrag är att förebygga och minska spridningen av smittsamma sjukdomar till och mellan människor i ...

[Kontakta Smittskyddsenheten](#) >
Kontaktuppgifter. Telefax: 090-12 90 73. E-post: smittskydd ...

[Friskare förskola](#) >
Frågeformulär till rektor inför kontakt med Smittskydd ...

[Sök](#) >
Tillfälliga kontakter och kontakter utomhus innebär i stort sett ...

[Smittspridaren](#) >
Smittspridaren. Smittskydd Västerbotten sammanställer tre ...

[Information till vårdpersonal](#) >
Smittskydd · Funktionsnedsättning. Regional utveckling ...

[Visa alla resultat från regionvasterbotten.se »](#)

Hur har det gått?

Campylobacter

90 fall sedan nya rutinen infördes
– 66 smittade i Sverige och 5
utomlands

38% anmälda samma dag

30% första vardagen efter prov

19% andra vardagen efter prov

8% tredje vardagen efter prov

5% efter fyra eller fler vardagar

Salmonella

90 fall sedan nya rutinen infördes
– 66 smittade i Sverige och 5
utomlands

38% anmälda samma dag

30% första vardagen efter prov

19% andra vardagen efter prov

Smittspårning

Kort digital smittspårningsutbildning kommer att erbjudas i höst/vinter

Anmälan i Sminet ska inte göras innan patienten är informerad

Smittskyddsläkarnas smittskyddsblad har konkret och lätthanterlig information med förhållningsregler

Ni är alltid välkomna att ringa oss på Smittskyddet om frågor